

Dicsekedés

Időpont: 1961.augusztus 13. Szentháromság ünnepe utáni 11. vasárnap

Helyszín: Bácsa

Oltári ige: Lk 17,7-10

Igehirdetési alapige: Jer 9,23-24

Énekek: 2; 459;

Ezt mondja az Úr: Ne dicsekedjék a bölcs az ő bölcsességével, az erős se dicsekedjék az erejével, a gazdag se dicsekedjék gazdagságával;

Hanem azzal dicsekedjék, aki dicsekedik, hogy értelmes és ismer engem, hogy én vagyok az Úr, aki kegyelmet, ítéletet és igazságot gyakorlok e földön; mert ezekben telik kedvem, azt mondja az Úr.

Ima:

Minden jók adója, tökéletes ajándékok egyedül való szerzője, oh mi Urunk, Istenünk! Leborulunk Előtted, hálát adunk mindazért, amivel Te megajándékoztál bennünket. Köszönjük Urunk a mindennapi kenyeret, a megterített asztalt, gondoskodó szeretettedet, mindazt, amivel ellátsz bennünket, ami testünknek, életünknek eltartásához szükséges. Magasztalunk, hogy nemcsak testünkről viselsz gondot, lelkünk is ott van gondoskodásod tárgyai között. Hálát adunk, hogy nemcsak földi életünk számára, asztalt terítesz lelkünk számára is. Köszönjük, hogy vasárnap van. Áldunk annak minden csendjéért, békességéért, minden megnyíló templomajtóért, minden olvasott és magyarázott Igéjéért. Köszönjük, hogy bennünket is összegyűjtöttél e napon, tudjuk, hogy haszontalan szolgák vagyunk s Te mégis nem a mi érdemtelenségeinkre, hanem nyomorúságunkra, szükségégeinkre nézel és azért könyörülsz rajtunk.

Csodálatos Krisztus vagy! Nekünk kellene Néked szolgálnunk, mégis Te szolgálsz most is, itt is Te táplálsz minket, Te szolgálsz szíved szeretetével, véreddel, golgotai áldozatoddal! Kérünk, hogy úgy becsüljék meg Igédet, mint amivel Te akarsz szolgálni nekünk és kérünk add, hogy mi, mint a bethániai hajlékban Mária leült lábad elé, mi is ne válasszuk Mártha részét, hanem a jobbik részt, hogy Te szolgálhass nekünk. Kérünk áldj meg és szentelj meg minket Igéddel, a Te Igéd igazság.

Amen.

A mai vasárnapon csupa olyan Igék álltak előttünk, melyek az ember dicsekedéséről beszélnek. A mai vasárnapra kirendelt ó-egyházi evangéliumi szentige, a farizeus és publikánus példázatát mondja el és elénk állítja a dicsekedő farizeust, aki odaáll Isten elé, elsorolja minden jótéteményét, kegyességének különféle gyümölcseit, melyek őt büszkévé, a többi istenfélő ember felé olyan lenézővé teszik. Elmondja: böjtölök kétszer egy héten, mindenből megadom a tizedet, megtartom az előírt kultikus törvényeket. E dicsekvő farizeus ellenszenvesen áll előttünk e példázatban. Az úgynevezett magyar perikópa szerint, a ma délelőtti igehirdetés alapjául kijelölt szentleckében szintén arról olvasunk, hogy Jézus Krisztus miképpen koppint az orrára annak az embernek, aki elfelejtkezik arról, hogy ő Istennel szemben csak szolga lehet, akinek semmiféle joga nincs Istennel kapcsolatban, aki akármilyen fáradtan tér haza a szántásból, urának köteles előbb szolgálni s csak azután pihenhet és táplálkozhat ő maga is.

Amikor olvassuk a mai vasárnapnak ótestamentumi Igéjét, az is a dicsekedésről szól, s valami kellemetlen mellékíz van szánkban az ember dicsekedésével kapcsolatban. Azonban, ha jobban megfigyeljük ezt az Igét, észrevesszük, hogy az egyik vers azt mondja: ne dicsekedjél,

a másik: dicsekedjél! Világos tehát, hogy ennek az Igének üzenete nem az, hogy mi egyáltalán semmivel sem dicsekedhetünk, csak arról van szó, ne dicsekedjünk helytelenül. Mert a dicsekedés önmagában nem bűn, de van a dicsekedésnek olyan fajtája is, mely bűnné válik az ember számára.

I.

1. Mi az igazi dicsekedés?

Az igazi dicsekedés önmagában nem bűn. Az igazi dicsekedés a túlradó örömnél megnyilatkozása. Valamit kaptunk ajándékba, vagy egészen váratlanul valami önkéntbe hullott. Mindegy, anyagi érték-e, vagy szellemi kincs, talán egy ránk mosolygó szerető szempár, vagy lágy mozdulat, mely megsimogatja orcánkat, letörli könnyünket, a gondredőt simítja el homlokunkról, valamit kaptunk. Hát olyan természetellenes dolog az, ha örülünk annak, hogy valamit kaptunk? Ez magától értetődik. Csak azok az emberek felejtenek el örülni, akik kivetkőztek abból a gyermeki lelkeletből, melyet Jézus Krisztus állított elének arra figyelmeztetve, hogy maradjunk meg a gyermeki lelkeletben, különben nincs helyünk, nem jutunk be Isten országába. Figyelted már milyen csekélységnek tud örülni a gyermek? A legjelentéktelenebb dolgoknak, amit más eldob, mint értéktelen tárgyat. Egy darab kis papírosnak, egy eldobott kis ceruzavégnek, vagy kis rongybaba az, talán egy egyszerű skatulyafedél elég ahhoz, hogy boldog örömmel játszadozzék vele. És milyen őszintén tud mindennek örülni! Nem titkolja örömet. Rámosolyog arra, akitől kapta hálájának kifejezésekként s ahogy játszik az ajándékkal, abban benne van a túlradó öröml. Ezért természetes és nem hiúság a gyermek részéről, ha új ruhát, vagy új játékszer kap, hogy nem nyugszik addig, míg mindenkinek meg nem mutatja. A kisleány odaáll a felnőttek elé, megmutatja magán, milyen szép új ruhát kapott, új szalagot a hajában, kicsi dísz a ruhájára. Nem hiúság dolgozik ilyenkor benne. Hiúság is lehet belőle – hiszen apró narancshéjon is el tud csúszni az ember –, de ahogyan a gyermek mutatja és dicsekedik az ajándékkal, az nem hiúság, az a túlradó örömnél a kifejezése.

Vagy ahogy a kisfiú is előveszi új autóját és mindenkinek megmutatja, dicsekedik vele, hogyan tud szaladni, ez is a túlradó örömnél a kifejezése. Azok a felnőttek, akik lenézik ezt a gyermekes magatartást, azt gondolva, hogy felnőtteknek nem illik elárulni örömet, azok vagy képmutatók, akik ilyenkor is fásult arcot mutatnak kifelé, vagy cinikusak, akik természetesnek tartják, hogy nekik az az ajándék jár. A gyermeki öröml benne van Isten teremlési rendjében. Nemcsak az ördög tanítja meg az embereket dicsekedni, Isten Szentlelke is figyelmeztet azokra az ajándékokra, amiket Istentől, az emberek útján kaptunk, amelytől illik, hogy megteljék szívünk túlradó örömmel.

2. Túlradó hála az öröml dicsekedésében.

Az igazi dicsekedésben benne van a túlradó hála is. Ezt azonban már nehezebb megfigyelni a dicsekedésben, de az igazi dicsekedés mindig a hála megnyilatkozása. Hála vagy az Istennek, akitől száll alá minden jó adomány és tökéletes ajándék, vagy annak az embernek, akin keresztül az ajándékozó Isten valamit ajándékozott. Mert az ajándék nem mindig önmagában való kincs. Az ajándéknak mindig van egy személyes velejárója és ez a személyes velejáró az igazi értéke az ajándéknak. Több évtizede használok már ezt a bibliát és számomra a biblia nemcsak azért érték, mert szolgálatomon végigkísért hosszú évtizedeken keresztül, hanem azért is, mert első lapjára oda van írva, hogy 1926 áprilisában kaptam az egyik gyülekezetben, ahol szolgáltam, az ifjúságtól. Valahányszor erre a lapra és aláírásokra esik tekintetem – bár többen nem élnek már közülük –, mindig felragyognak előttem az arcok úgy, ahogyan akkor láttam őket fiatalon, lelkesen, mosolygósan s a könyvet, mely egymagában is érték, mert lábaim szövétneke, ösvényem világossága, minden más bibliánál, mely talán szebb,

könnyebben olvasható, díszesebb kiállítású, mégis drágábbá teszi a hála gondolata azok felé, akiktől ajándékba kaptam.

3. A szeretet-közösség jele.

Az igazi dicsekedés a szeretet-közösség jele is. Jaj annak az embernek, aki akár örömeivel, akár bánatával bezárkózik önmagába. Különösen jaj annak, akiben indíték sincs arra, hogy örömét megossza másokkal. Az embernek ugyanis az a természete, hogy mikor nagyon boldog, boldognak szeretné látni a körülötte lévőket is. Szülőföldemen volt az a szokás, ha lakodalomkor a vőlegény vagy menyasszony a másik faluból jött, értük mentek felpántlikázott szekérrel. A kocsisor végén egy öreg néni keze szorította a kosárral kezében és a kocsis köré sereglett gyerekek, különösen a falubeli cigánygyerekek közé dobott kosarából egy-egy kalácsot. Talán nem illik Isten ajándékát a porba dobni, de céljuk vele mégis az volt, hogy amikor számukra boldog örömnappá derült fel, új fészket rak egy ifjú pár, szárnyra bocsátják őket az öregek, akkor ragyogjon fel körülöttük még a kis cigánygyerekek orcája is. Az az ember, akit túláradt szíve nem indít arra, hogy örömet szerezzen a másinak is, az már kivetkőzött emberségéből. Ugyan sokszor mondják, hogy dicsekedés az, aki a másikkal megosztja örömét, azonban ez természetesen benne van Isten teremtetési rendjében, hiszen ő maga parancsolta: „*Örüljétek az örülőkkel...*”! (Róm 12,15). Nem kell tehát nekünk a mosdóvízzel a gyereket is kiönteni és azt mondani: minden dicsekedés bűn. Óh, csak hadd teljék meg szívünk túláradóan minden ajándék felett örömmel, akár Istentől, akár embertől kaptuk. Hadd ragyogjon fel a hála szívünkben és osszuk meg örömünket mindazokkal, akik körülöttünk élnek.

II.

1. Mi a hamis dicsekedés?

Világos azonban, hogy nemcsak igazi, Isten kedve szerint való dicsekedés van, de van olyan dicsekedés is, amire azt kell mondani: hamis dicsekedés. Ha a kettő között különbséget akarunk tenni s meg akarjuk húzni a választóvonalat, mikor eldől: ezen innen igazi és Isten kedve szerint való dicsekedés, ezen túl pedig hamis, nem Isten kedve szerinti, akkor egyszerűen arra jövünk rá:

1. Az igazi dicsekedés mindig mást dicsőít!

A hamis, gonosz dicsekedés mindig önmagát dicsőíti. Nagy dolog az, mikor egy gyermek örömet szerző ajándékával úgy dicsekszik: szüleimtől kaptam s nem azzal dicsekszik: én jó voltam, jó bizonyítványt hoztam haza, ezért kaptam. Nagy különbség van, ha két ember ugyanazzal dicsekedik, amivel a másik, de az egyiknél a fénysugár ráesik a megajándékozóra, a másiknál önmagára, a megajándékozottra.

2. A hamis dicsekedés engem dicsőít.

Mikor a farizeus elkezd dicsekedni a templomban Isten előtt kegyességével, akkor nem az a baj, hogy megmondja, kétszer böjtöl egy héten, s nemcsak a mező terményeiből, a kert növényeiből is megadja a tizedet, a dízsmát, az a baj, hogy ezzel önmagát akarja a templomban magasra emelni. Olyan nyilvánvalóvá lett ez, mikor ránéz a publikánusra s azt mondja: én nem vagyok olyan, mint ez a vámszedő. Mindig igen érzékenyen kell magunkat megfigyelnünk: vajon mikor mi dicsekszünk, másra veti-e az a fényt, vagy pedig magam akarok-e büszkélkedni. Az előbbire szól az: dicsekedjél, ez kedves az Istennek! A másikra az: ne dicsekedjél, ez nem kedves Istennek!

Mindaz azonban, amit eddig elmondottam, nagyon elméletileg hangzik. Ez az Ige pedig gyakorlati, fényében minden hamis dicsekedés hazugság. Az ének, melyet énekeltünk így

kezdődik: „Valamim van, mindenem Tetőled van Istenem...” Mi az, amit nem kaptam volna? Nincsen semmim sem, amit nem úgy kaptam volna! Nincs semmivel sem dicsekedni valóm!

III.

1. Mi a hamis dicsekedés hazugsága?

„Ezt mondja az Úr: Ne dicsekedjék a bölcs az ő bölcsességével...”. Nagy ajándék a bölcsesség. Ajándék, ha valaki könnyen tanul, hamar megvilágosodnak előtte a legnehezebb kérdések. Jól észbe tudja tartani a megtanultat, ha könyvét becsukja, megmarad a fejében. Nehéz annak az iskolás gyermeknek, aki alig ér haza az iskolából, már nekifekszik a tanulásnak és tanul mindaddig, míg be nem hunyja fáradtan álmra a szemét. Reggel újrakezdi és nem megy fejébe semmi. Nehéz az olyan embernek, aki hivatást választ, aztán tanítgatják, de csak bosszúságot okoz azoknak, akik vesződnek vele. Nagy dolog az, aki szakmájának minden fortélyát kiválóan ismeri, megtanulja. Azt mondja az Ige: ne dicsekedjék a bölcs a bölcsességével, hiszen Istentől kapta azt, nem maga szerezte magának gyors felfogását, friss tanulóképességét, kiváló emlékező tehetségét vagy kezének kiváló technikai ügyességét. Ajándékba kapta, tehát ne vesse meg a másikat, aki nem bűnből, lustaságából nem lett lángész, de annak úgy osztotta ki talentumát Isten. Mi az, amit nem úgy kaptunk volna? S aki többet kapott, attól több is kíváncsít. Teljesen igazságtalan, hazug szembeállítás egymással a bölcs és bölcsesség nélküli embernek teljesítménye és mennyiségileg mérni le őket, holott, akinek több adatott, attól több is kíváncsít. A bölcs ne bölcsességével dicsekedjék, hanem érezze meg a bölcsesség talentumának többre való kötelezését.

„Az erős se dicsekedjék az erejével...” – mondja tovább az Úr. Nagy kincs, ha egy gyermek erősnek születik, egészséges szervezettel jön a világra s az Úr kegyelme később, felnőtt korában is megőrzi különösebb, emberi szervezetét roncsoló betegségektől, s díszpéldányává válik az emberiségnek, nagy teherbíró képességével is. Mennyivel jobban meg tud birkózni az ilyen ember a nehézségekkel, lehangoló körülményekkel és milyen gyámoltalan sokszor a nyápicnak született ember, akit gondos szülői szeretet véd s próbálja megerősíteni, erőtlenné marad élete végéig. Az ilyen nem vállalkozhat semmi nehezebb teljesítményre s az erősek mindig megelőzik, legázolják. Azt mondja az Úr: „Az erős se dicsekedjék az erejével...”! Ő sem maga szerezte magának, úgy kapta ajándékba Istentől. Ő adta erős testét, kidomborodó mellét, kemény izomzatát, járvánnyal, fertőzéssel diadalmaskodó szervezetét. Ne dicsekedjék az ilyen a maga erejével.

„A gazdag se dicsekedjék gazdagságával” – mondja tovább az Ige. Ő se maga szerezte gazdagságát, még akkor sem, ha talán olyan üzleti ügyessége van, mellyel a szüleitől örökölt garasokból bankókat tudott csinálni, ha az ő verítéke is fűződik hozzá. Ne dicsekedjék a gazdag, mert amit maga is szerez, azon is az áldás Isten ajándéka. Tehát minden földi, mennyei kincs, mely birtokunkban van, felülről jövő ajándék.

Nagyon rászorulunk mi erre a figyelmeztetésre, mert Isten, aki adta, ugyanezeket el is veheti tőlünk. A bölcs emberből egy pillanat alatt elveheti bölcsességét, az erőt kidöntheti, mint a vihar erdőben a szálfát. A gazdag ember alól kihúzhatja a vagyont úgy, hogy nem marad egy barázdája sem, vagy egy téglája sem s bérülőjévé válik házában a saját lakásának.

Az ember azt gondolná, hogy az Ige második verse arra mutat, hogy mégis van valami, amivel dicsekedni lehet. Azt mondja: „Hanem azzal dicsekedjék, aki dicsekedik, hogy értelmes és ismer engem, hogy én vagyok az Úr, aki kegyelmet, ítéletet és igazságot gyakorlok e földön; mert ezekben telik kedvem, azt mondja az Úr.” Szeretnék rámutatni arra, hogy az eddigi gondolatvonalon túlmenve azt is meg kell látnunk: hamis és hazug lelki dicsekedés is van. Mert van, aki azzal dicsekszik: addig kereste az Istent, míg meg nem találta, hogy ő ismerte meg az Istent és nem Isten ismertette meg magát övele. Az az ember, aki azzal dicsekszik, hogy neki

mennyivel nagyobb lelki világossága van, s jobban el tud igazodni Isten Igéjében, nagyobb meglátásai vannak a lelkiélet kísértéseiről, gyönyörűségeiről, a bűnről, bűnbánatról, mint másnak, az az ember hamisan dicsekszik, mert dicsekedésében nem Istenre, hanem rá száll a fénysugár, reá, aki olyan komolyan Istent kereső lélek. Nem én ismertem meg Istent, Isten jelentette ki magát nekem s ez a kijelentés nem büszkeségre ad okot, az csak nagyobb elkötelezettséget jelenthet a missziói munkában.

Van azonban olyan ember is, aki azzal dicsekedik, hogy úgy ismerte meg Istent, mint aki kegyelmet, ítéletet és igazságot gyakorol a földön. Oh ez már igen nagy dolog! Kijelentéséből megismerni a mennyi Atyát. Tehát el tudott jutni ahhoz, hogy Isten két orcáját ismerte meg, pedig egy az Isten. Hogy az egyik arca tele van kegyelemmel, a másik tele van ítélettel, igazsággal s egyszer az egyik orcájával néz felé, máskor a másikkal. Egyszer úgy érzi, mintha kitárná karját, hívogatná, magához ölelné, hogy lábait se üsse meg kőbe. Mindent megad, mire szüksége van, úgy ragyog felette jóságos szeretetének kegyelme, napról-napra megújuló hűsége, hogy nem tud mást mondani, csak ezt: dicsértessék az Isten!

Aztán van, amikor sötét felhő takarja el Istentől. Nem lát semmit jóságából. Betegágyba fekteti, elveszi erejét, koldusszegénnyé teszi, földönfutóvá, emberek hamis rágalmazásával üldözteti, vagy ki tudja milyen más nyomorúság szakad rá és felkiált: Uram, szabadíts meg engem! Imádsága visszahull és szíve mélyéről felsikolt a kiáltás, amit Jézus a kereszten így mondott el: „*Én Istenem, én Istenem! miért hagyál el engemet?*” (Mt 27,46).

Így igaz testvéreim, hogy Isten egyszer kegyelmes orcáját jelenti meg, máskor ítéletes orcáját. Bizony nagy dolog, ha a kijelentésből ennyit konkrétan megismertünk. Mert, ha ismerem Isten jóságát, akkor jósága megtérésre, ha ismerem ítéletes orcáját, az alázatosságra indít engem. És mégis azt kell mondani: nem lehet ezzel sem dicsekedni. Ez a kijelentés is ajándék, amit úgy kaptunk Istentől.

Természetszerűleg valamit Jeremiás próféta még nem láthatott, Isten mai gyermekei, a keresztyén anyaszentegyház népe azonban már világosan láthatja: Isten kegyelme és ítélete, a kegyelmes és haragvó Isten milyen csodálatos egységben egyesül a mi Urunk Jézus Krisztusban, főképpen golgotai keresztségében. Mert, hogy Isten milyen igazságos, mennyire megbünteti a bűnt, milyen szent, mennyire nem tűri az ember tőle való eltávolodását, az a kereszten tűnik ki, ahol Fiára vetette a világ minden bűnét és irgalmatlanul megbüntette. Ugyanakkor mutatta meg csodálatos kegyelmét is: nem én feszítettem keresztre, nem nekem kellett kínos halállal meghalnom, nem engem kínoztak, ütöttek arcul, csúfoltak, köptek le, nem az én oldalamat döfték át dárdával a kereszten, pedig mindezt én érdemeltem volna. Isten minden én bűnömet, bűnöm felett való haragját önmagára vette, Fiára ruházta. Vajon nekünk Krisztus keresztségével lehet-e dicsekedni? Ebben mi semmit nem csináltunk, ez egészen Isten munkája. Ha a kereszt alá eljutunk is, akkor sem lehet mást mondani: Halleluja, dicsértessék az Isten, aki csodálatosan tud ítéletes és kegyelmes lenni egyszerre!

Az Ige utolsó mondata azt mondja: „*ezekben telik kedvem, azt mondja az Úr.*”. A mai oltári Igében van egy másik nagyon kemény mondat is. Isten azoknak, akik megalázzák magukat, kegyelmet ad. Az alázatosakat felmagasztalja, akik kevélyek, azokat megalázza. Állítsd egymás mellé a két Igét, mi kell neked? Az, hogy alázzon meg Isten? Az kell, hogy az Ő hatalmas keze válladra nehezedjék, összeroppanj alatta? Vagy az kell, hogy rád mosolyogjon Isten, mint rámosolyog a szülő ajándékával dicsekedő gyermekére és elgyönyörködik benne? Csak ez a két eset lehetséges.

Bárcsak az az Isten, aki most itt ránk néz, aki hallja, amiről itt az Igében szó volt, kedvét találja bennünk és ne kellene kemény leckével megaláznunk minket.

Ámen.

Ima:

Hálát adunk Neked örökkévaló Isten, szerető szent mennyei Atyánk! Köszönjük, hogy ajándékozó Isten vagy. Köszönjük, hogy mikor ajándékaidat osztogatod, nem törődsz azzal, mennyire méltatlanok vagyunk minden ajándékodra. Te felhozod napodat jókra és gonoszokra; esőt adsz igazaknak és hamisaknak egyaránt. Ha elkezdenénk megköszönni mindazt az ajándékodat, amit eddig életünkbenadtál, egy örökélet sem volna elég zengeni nagy neved dicséretét.

Bocsásd meg Urunk, hogy olyan természetesnek tartjuk az ajándékokat, úgy elfelejtünk nemcsak hálát adni érte, megköszönni, de örülni is elfelejtünk. Bocsáss meg, hogy olyan sokszor elrejtjük ajándékod feletti örömünket, nem engedjük megmutatni szívünk túlradó örömét, még büszkék is vagyunk arra, mi milyen szerények, alázatosak, mennyire nem dicsekedők vagyunk. Oh Urunk add, hogy szívünk hadd legyen tele dicséreteddel, hadd tudjunk dicsekedni a világnak, ki és mi van nekünk: megbocsátott bűnünk és kegyelmes Istenünk. Hadd tudjunk úgy dicsekedni, hogy abból Reád szálljon magasztalás és Tehozzád kíváncsozzék minden meggyötört lélek e világon.

Urunk, ajándékozó Istenünk, kérünk most is töltsd meg szívünket szent, dicsekedő örömmel mind afelett, amit ezen a vasárnapon akarsz ajándékozni nekünk. Kérünk áldd meg ennek a napnak még hátralevő óráit, őrizd meg minket mindenféle veszedelemtől. Szenteld meg délutánunkat, esténket, adj nekünk békességes pihenést az éjszakában, a megújuló erő után felébredést a hétköznapiakra. Oltalmadba ajánljuk a mezőnek drága ajándékát, amit adtál, hiszen ez az ajándékod, amit learattunk, abból lesz jövő évi kenyérünk. Köszönjük ezt Neked Urunk s kérünk nézz irgalmas tekintettel a szomszéd földre, az eső után kiáltó száraz rétre, mezőre, az ellankadt növényekre, fűre, gyümölcsfára, ajándékozz nekik a Te kedved szerint való alkalmas időjárást és ha megkapjuk, akkor ne azt mondjuk: ilyen szerencsénk van, hanem azzal dicsekedjünk: milyen jó Atyánk van a mennyben. Hadd szálljon szent nevedre dicséret, dicsőség, magasztalás egyedül áldandó Urunk és Atyánk, aki vagy a mi Urunk Jézus Krisztus által.

Ámen.